

Terms of Reference
Clusterinitiatief 2 Zeeën

Achtergrond

In de eerste helft van 2012, na afsluiting van de 9e projectoproep, was Interreg IVA 2 Zeeën een volgroeid programma met 86 goedgekeurde projecten. De meeste goedgekeurde projecten zijn op dit moment in volle gang en beginnen eerste resultaten voor te leggen. Daarom is besloten om in de loop van 2012 van start te gaan met de kapitalisatieactiviteiten van het programma.

De kapitalisatie wordt onderverdeeld in:

1. territoriale kapitalisatie
2. thematische kapitalisatie
3. de permanente Programma evaluatie

Het clusterinitiatief valt volledig onder punt 2, thematische kapitalisatie.

1. Wat is het doel van de thematische kapitalisatie?

De thematische kapitalisatie is gericht op het **consolideren, valoriseren en verspreiden van de resultaten** van de projecten/netwerken van de huidige programmaperiode en het ondersteunen van **ontwikkelingsactiviteiten** als voorbereiding op de toekomst.

Eigen aan de thematische kapitalisatie is dat de nieuw te ontwikkelen activiteiten moeten zorgen voor valorisatie van de bestaande activiteiten en bovendien zo veel mogelijk moeten voortbouwen op de resultaten daarvan om een nieuw uitgangspunt te bieden voor de toekomst.

Ter invulling van de thematische kapitalisatie zullen er thematische clusters worden opgezet.

2. Waarom een clusterinitiatief?

Het zogenoemde clusterinitiatief is bedoeld om te komen tot strategische samenwerking tussen goedgekeurde projecten en eventuele competente/relevante organisaties van buitenaf. Het gaat hierbij om de **vergroting en versterking van de impact van het programma** voor het 2 Zeeën-gebied.

Daarom moet het **clusterinitiatief openstaan voor alle relevante actoren in het gebied die geïnteresseerd zijn** in de thematische prioriteiten ten aanzien waarvan een cluster kan worden ontwikkeld binnen het programma.

De programma-autoriteiten hebben besloten om de thematische clusters met name toe te spitsen op vier thema's:

- Toegepast onderzoek, innovatie en bedrijfssteuning
- Toegankelijkheid van het gebied
- Sociale inclusie
- Risicobeheer in het kader van Geïntegreerd Kustzonebeheer (ICZM).

Het kapitalisatieproces bestrijkt in principe echter alle 16 thema's die in het 2 Zeeën-programma aan bod zijn gekomen (zie Bijlage 1 aan het einde van dit document).

Clusters kunnen worden ingediend onder prioriteit 1, 2 of 3 van het Operationeel Programma 2 Zeeën.

3. Wat is een cluster en wat niet?

Voorwaarde voor een cluster is dat twee of meer goedgekeurde 2 Zeeën-projecten de handen in elkaar slaan rond een bepaald thema om hun resultaten te kapitaliseren. Dat is het grootste verschil met een regulier project.

Een cluster mag dus niet worden gezien als een vervolg op een goedgekeurd project, omdat een cluster zijn bestaansrecht ontleent aan het bundelen van verschillende ervaringen die in het 2 Zeeën-programma zijn opgedaan.

Aangezien clusters het belangrijkste instrument vormen voor de thematische kapitalisatie van 2 Zeeën, moeten ze daar ook echt op zijn afgestemd. Het doel van het kapitalisatieproces staat omschreven in paragraaf 1 van deze Terms of Reference.

Een cluster vormt geen voorbereidingsfase voor een volgend project. Clusters moeten vooral de resultaten van de huidige programmaperiode consolideren, valoriseren en verspreiden.

Een cluster kan ontwikkelingsactiviteiten ondersteunen (met name in fase 2, zie paragraaf 4 hieronder). Deze activiteiten kunnen dan de basis vormen voor toekomstige projecten, maar het voorbereiden van toekomstige projectvoorstellen mag niet rechtstreeks worden opgenomen in de activiteiten en de begroting van een cluster.

4. Het opzetten en implementeren van een thematische cluster

→ De cyclus van een thematische cluster

De cyclus van een thematische cluster bestaat in principe uit twee fasen: fase 1 heeft betrekking op de consolidatie, valorisatie en verspreiding van de resultaten; fase 2 heeft betrekking op gezamenlijke toekomstgerichte ontwikkeling (optioneel).

Evenals bij het opzetten van een regulier project in het kader van het 2 Zeeën-programma kan een aanvraag pas worden ingediend na een voorbereidingsfase. Die voorbereidingsperiode is nodig om een cluster op te zetten rond een gezamenlijk thema, een 'gezamenlijke clusterwerkgroep' te vormen, de behaalde resultaten te analyseren en het gemeenschappelijke belang te consolideren, en een werkplan op te stellen voor de uitvoering van fase 1 en 2 (met name in de vorm van een aanvraag voor de cluster).

- **Fase 1: Valorisatie en verspreiding van de behaalde resultaten** om te zorgen voor maximale impact op programmaniveau.

*Eindresultaten: deze fase moet op programmaniveau **ten minste** het volgende opleveren:*

- een grensoverschrijdend thematisch evenement
- een thematische publicatie (elektronisch en optioneel een papieren versie)

Bij de 'eindresultaten' moet de huisstijl en redactionele stijl van het programma worden aangehouden conform de richtlijnen in het aanvraagdossier. De goedgekeurde clusters zijn zelf verantwoordelijk voor de verspreiding, maar zullen worden geholpen om een zo breed mogelijk publiek te bereiken.

In het clustervoorstel moeten duidelijke mijlpalen worden afgebakend.

- **Fase 2: 'Toekomstgerichte ontwikkeling'** om synergieën te benutten en een nieuwe stap in de richting van de toekomst te zetten.

Eindresultaten: de exacte eindresultaten zullen worden vastgesteld op basis van wat er in fase 1 is ondernomen. Activiteiten moeten bijdragen tot het toekomstige ontwikkelingspotentieel binnen het thema. Voorbeelden van eindresultaten in deze fase zijn: casestudies, baseline-studies en analyses van opties, pilots.

In het clustervoorstel moeten duidelijke mijlpalen worden afgebakend.

Hoewel deze fase moet helpen om een basis voor de toekomst te leggen door te zorgen voor concrete outputs die relevant zijn voor het gekozen thema, mag het doel van deze fase niet zijn om een nieuw project voor te bereiden. Een projectidee of aanvraagformulier mag niet tot de eindresultaten behoren.

NB: fase 1 is verplicht, fase 2 optioneel.

Totale looptijd van een cluster:

- De totale looptijd van clusters is maximaal 18 maanden, exclusief de voorbereidingsfase.
- De uitvoering van de activiteiten van clusters mag uiterlijk lopen tot 30 september 2015.

→ **Samenstelling van het samenwerkingsverband**

Algemene uitgangspunten

- Het programma dringt erop aan dat de 'officiële partners' uit alle vier de lidstaten komen. Als minimum geldt echter dat een cluster ten minste moet bestaan uit drie officiële partners die afkomstig zijn uit drie verschillende lidstaten en zijn gevestigd in het programmagebied van 2 Zeeën.
- Een officiële partner mag alleen gevestigd zijn in het gebied van prioriteit 4 (d.w.z. het gebied van 2 Zeeën en het Frans-Engelse Kanaalprogramma) als het gaat om een begunstigde (projectpartner of hoofdpartner) van een of meer 2 Zeeën-projecten die zijn goedgekeurd onder prioriteit 4.
- Het is een voorwaarde dat ten minste één officiële partner in het Engelse programmagebied is gevestigd.

- Een cluster moet ten minste twee officiële partners omvatten die afkomstig zijn van twee verschillende goedgekeurde 2 Zeeën-projecten.
- Het samenwerkingsverband moet bestaan uit officiële partners (verplicht) – die EFRO ontvangen – maar kan daarnaast ‘geassocieerde partners’ omvatten.
- Een geassocieerde partner kan iedere relevante organisatie zijn die een bepaalde deskundigheid heeft en aanzien van het thema en bereid is om deel te nemen, kennis/resultaten te delen en communicatie- en verspreidingsactiviteiten voor de cluster te verrichten.
- Reis- en verblijfkosten van geassocieerde partners kunnen rechtstreeks worden betaald of vergoed door de officiële partners, die deze kosten vervolgens in hun voortgangsrapporten kunnen declareren. Omwille van het auditspoor wordt uitdrukkelijk geadviseerd om de kosten van een geassocieerde partner te laten vergoeden door een officiële partner die in hetzelfde land is gevestigd.
- Van de geassocieerde partners wordt verwacht dat zij een actieve rol spelen, zoals omschreven in de betreffende “Verklaring van geassocieerde Partner”.
- Indien het samenwerkingsverband niet alle vier de lidstaten omvat, moeten de resultaten van de cluster in ieder geval wel in alle vier de lidstaten worden verspreid. De verplichte outputs moeten in de drie officiële talen van het programma worden aangeboden.

Geografische vertegenwoordiging

- Clusters moeten openstaan voor andere relevante organisaties die niet bij een goedgekeurd 2 Zeeën-project betrokken zijn geweest.
- Ervaringen van andere Europese territoriale samenwerkingsprogramma’s of andere relevante EU-programma’s zijn welkom.
- De deelnemende organisaties moeten in principe zijn gevestigd in het 2 Zeeën-programmagebied. In bepaalde omstandigheden mogen ook organisaties van buiten het 2 Zeeën-programmagebied deelnemen aan een cluster als er sprake is van een duidelijke toegevoegde waarde voor de cluster. In dat geval kunnen deze organisaties als geassocieerde partners deelnemen aan de cluster.

Omvang

- Clusters zijn vrij in de samenstelling van het samenwerkingsverband, maar het programma dringt erop aan om niet meer dan tien officiële partners op te nemen in een cluster. Dit om al te veel complexiteit te vermijden en om de middelen te concentreren op de eindresultaten van de cluster.

→ Begroting van een cluster

Indicatief bedrag

- De begroting van de cluster moet samenhangend en goed onderbouwd zijn en in verhouding staan tot de omvang ervan, de activiteiten en de resultaten.

- Als indicatie voor fase 1 geldt een budget van maximaal € 300.000.
- Als indicatie voor fase 2 geldt eveneens een budget van maximaal € 300.000.
- Bovenstaande maximumbedragen mogen worden overschreden indien de omvang van de cluster en het soort en de reikwijdte van de beoogde activiteiten dit rechtvaardigen.

EFRO-percentages

- De EFRO-subsidie bedraagt 100%.
- Bijdragen in natura of gedeelde kosten zijn daarom niet subsidiabel.
- Na indiening en beoordeling van voortgangsrapporten wordt deze subsidie door het programma bij wijze van vergoeding aan de officiële partners verstrekt.

Uitsplitsing van het budget

- In fase 1 moet een deel van het budget worden besteed aan de twee verplichte eindresultaten: een grensoverschrijdend thematisch evenement en een thematische publicatie namens het 2 Zeeën-programma. Beide eindresultaten moeten representatief zijn voor het programmagebied en moeten voldoen aan de specifieke programmarichtlijnen ten aanzien van de identiteit van het programma en de minimaal te bereiken doelgroep(en). Aanvragers dienen zich ervan bewust te zijn dat het budget voor fase 1 grotendeels op kan gaan aan de totstandkoming en verspreiding van deze twee verplichte eindresultaten.
- Gezien de verplichte eindresultaten van fase 1 moet er bij de budgetverdeling tussen de partners rekening mee worden gehouden dat een klein aantal partners de meeste kosten van deze fase zal dragen.
- Mede daarom hoeft er in deze fase naar verwachting slechts een klein bedrag te worden uitgetrokken voor BL1.

Budgetlijnen

- Kosten die vallen onder personeelskosten (BL1), externe deskundigen en leveranciers (BL3), reis- en verblijfkosten (BL4), materiaal (BL5) en validatie van de uitgaven (BL7) zijn subsidiabel.
- Administratiekosten (BL2) en investeringen (BL6) zijn niet subsidiabel.
- Voor de voorbereidende fase zijn alleen reis- en verblijfkosten (BL4) subsidiabel.
- Alleen officiële partners van een cluster beschikken over een budget en komen in aanmerking voor EFRO. Zij kunnen echter de reis- en verblijfkosten (BL4) van geassocieerde partners deels voor hun rekening nemen en deze naderhand declareren en vergoed krijgen.
- Om problemen met het auditspoor te voorkomen, is het raadzaam dat de officiële partner de reis- en verblijfkosten van de geassocieerde partner rechtstreeks betaalt en niet op de een of andere manier vergoedt.

Subsidiabele periode

- De looptijd van een cluster is 18 maanden vanaf de begindatum van fase 1 zoals aangegeven in het goedgekeurde clusteraanvraagformulier. Clusteractiviteiten moeten hoe dan ook uiterlijk 30 september 2015 eindigen.
- De periode waarin kosten subsidiabel zijn, begint op 1 januari 2013.
- De subsidiabele periode eindigt uiterlijk 18 maanden na de begindatum van fase 1 plus drie maanden extra voor de administratieve afsluiting.
- Beheers- en coördinatiekosten die in deze drie extra maanden worden gemaakt, zijn subsidiabel.

5. Praktische aspecten van de clusteroproep

→ Indiening

- **Clusteroproep:** een doorlopende clusteroproep van 15 maart t/m 15 november 2013 met deadlines voor indiening op **17 mei, 12 juli, 13 september en 15 november**. Dit tijdschema is afhankelijk van de beschikbaarheid van EFRO-middelen. Als er binnen de eerste deadlines onverwacht veel reacties komen, kan worden besloten om de oproep eerder te sluiten.
- **Deadline:** Op de dag van de betreffende deadline moet uiterlijk om 12.00 uur 's middags een aanvraagdossier bij het Gemeenschappelijk Technisch Secretariaat worden ingediend in elektronische en papieren vorm, zoals aangegeven in het aanvraagformulier.
- **Aanvraagdossier:** dient te bestaan uit:
 - Een clusteraanvraagformulier met een uitgebreide beschrijving van de cluster en de activiteiten, de eindresultaten en het nodige budget voor fase 1. Voor fase 2 wordt een beschrijving van de beoogde activiteiten, eindresultaten en een begroting verwacht.

De OORSPRONKELIJKE ondertekende papieren versie en elektronische versie van de aanvraag moeten worden ingediend in het Engels (De tab *Summaries_FR_NL* van het Aanvraagformulier moet worden ingevuld in de talen van het partnerschap).
 - Een intentieverklaring van iedere officiële partner.
 - Een Verklaring van geassocieerde partner (voor iedere geassocieerde partner) waarin wordt aangegeven waarom deze bij de cluster is betrokken en welke bijdrage hij levert aan de clusteractiviteiten.
 - Een de-minimis-verklaring (voor partners die een economische activiteit verrichten).
- **Bijlagen:** De enige bijlagen die mogen worden toegevoegd – naast de hierboven genoemde stukken – zijn een organogram en de financiële garantie voor de hoofdpartner. De financiële garantie is alleen vereist als de hoofdpartner een non-profitorganisatie (geen publiekrechtelijke instelling) of particuliere onderneming (KMO/MKB) is.

→ Selectieproces

- **Beoordeling van de cluster:** uitsluitend gebaseerd op het clusteraanvraagformulier met bijlagen.

Denk eraan dat fase 2 optioneel is. Als clusters een fase 2 willen uitvoeren, dient de clusteraanvraag vergezeld te gaan van een voorlopig uitvoeringsplan voor fase 2. Het programma geeft hierop een reactie (bij de aanbevelingen in de goedkeuringsbrief voor fase 1) om te zorgen dat beter aan de verwachtingen voor fase 2 kan worden voldaan.

Dit voorlopige uitvoeringsplan moet aan het einde van fase 1 nader worden uitgewerkt. De gedetailleerde planning voor fase 2 moet vóór de daadwerkelijke uitvoering eerst door het programma worden beoordeeld. Daarbij zullen ook de resultaten van fase 1 in aanmerking worden genomen⁽¹⁾.

- **Ontvankelijkheidscriteria:** het aanvraagformulier moet voldoen aan de ontvankelijkheidscriteria van het programma. Aanvragers wordt geadviseerd om deze criteria zorgvuldig door te lezen en in aanmerking te nemen bij het invullen van het clusteraanvraagformulier.
- **Kwaliteitsbeoordeling:** de kwaliteit van de cluster zal worden getoetst aan de volgende zes criteria:
 - ✓ relevantie van de cluster binnen het 2 Zeeën-programma
 - ✓ kwaliteit en samenhang van de aanpak
 - ✓ kwaliteit van de resultaten en zichtbaarheid in grensoverschrijdend opzicht
 - ✓ kwaliteit van het management
 - ✓ kwaliteit van het samenwerkingsverband
 - ✓ begroting en financiën

6. Monitoringproces

Na goedkeuring van de cluster moet er een subsidiecontract worden ondertekend door de Beheersautoriteit van het 2 Zeeën-programma en de HP van de cluster. Het GTS stuurt hiervoor een vooraf ingevuld sjabloon aan de HP.

Daarnaast moet door alle partners een clusterovereenkomst worden ondertekend. Ook hiervoor zal het GTS een sjabloon verstrekken.

- De cluster moet **twee voortgangsrapporten** indienen:

¹ Aanvragers die in hun oorspronkelijke voorstel geen fase 2 hadden voorzien, hebben aan het einde van fase 1 eventueel alsnog de mogelijkheid om een voorstel te doen voor een fase 2.

- Het eerste rapport moet aan het einde van fase 1 worden ingediend bij het GTS. Dit voortgangsrapport moet ook een aangepast clusteraanvraagformulier omvatten met meer gedetailleerde informatie over fase 2 (indien van toepassing).
- Het tweede rapport moet worden ingediend aan het einde van fase 2.
- Er kan ook nog een extra financieel verslag worden ingediend voor de drie extra maanden die aan de afsluiting van de cluster zijn besteed. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van kosten voor het laten vertalen van communicatieproducten die binnen drie maanden na het einde van fase 1 zijn gemaakt en betaald. Concrete richtlijnen voor het afronden van een cluster zullen nog worden verstrekt.
- Denk eraan dat kosten moeten worden gecertificeerd volgens de normale procedure die ook voor reguliere projecten geldt.
- Organisaties die reeds projectpartner zijn van een goedgekeurd 2 Zeeën-project zullen hun eerstelijnscontroleur moeten selecteren conform het geldende systeem in hun land en overeenkomstig de toepasselijke aanbestedingsregels. Een eerstelijnscontroleur die reeds was geselecteerd in het kader van een goedgekeurd 2 Zeeën-project mag niet automatisch de eerstelijnscontroleur van een cluster worden. Om als eerstelijnscontroleur voor een cluster te mogen optreden, is een specifieke door de bevoegde nationale goedkeuringsinstantie ondertekende verklaring van goedkeuring (zogenaamd 'Bijlage 4-document') vereist.
- Gedurende de looptijd van de cluster kunnen er geen grote projectwijzigingen worden aangevraagd om het budget van de cluster aan te passen. Aan het einde van fase 1 hebben clusters de mogelijkheid om hun begroting aan te passen als ze een voorstel voor een fase 2 willen indienen.

BIJLAGE 1 – Thematische prioriteiten voor de thematische kapitalisatie van 2 Zeeën

Thematische prioriteit
(Duurzaam) toerisme
Toegankelijkheid van het gebied
Gemeenschappelijk erfgoed
Onderwijs / taalopleiding
Energie-efficiëntie en hernieuwbare energie
Ondernemerschap en bedrijfssteuning
Geïntegreerd Kustzonebeheer
Recreatie en sociaal toerisme
Koolstofarme economie
Natuur- en landschapsbeheer
Bevorderen van kennisoverdracht
Onderzoek en innovatie
Beheer van natuurlijke hulpbronnen
Risicobeheer
Diensten aan de bevolking/ Gezondheidszorg
Sociale inclusie